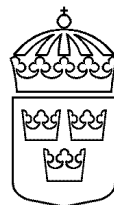

Skatteutskottets betänkande

1997/98:SkU10

Skattemyndigheternas medverkan i
brottsutredningar, m.m.

1997/98
SkU10

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i proposition 1997/98:100 att särskilda skattebrottsenheter hos skattemyndigheterna skall kunna biträda åklagarna vid förundersökningen av skattebrott och vidta andra åtgärder mot skattebrott. Utskottet tillstyrker också övriga förslag i propositionen, vilket bl.a. innebär att nivån på skattetillägg vid periodiseringsfel halveras. Det motioner som har väckts i dessa frågor avstyrks alltså. Utskottet avstyrker också en motion om återgång till tidigare regler för skatterevision och andra kontrollåtgärder.

Till betänkandet har fogats sju reservationer och ett särskilt yttrande.

Propositionen

Regeringen (Finansdepartementet) föreslår i proposition 1997/98:10 att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar,
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
3. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
4. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
5. lag om ändring i taxeringslagen (1990:324),
6. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
7. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
8. lag om ändring i tullagen (1994:1550).

I propositionen föreslås att skattemyndigheterna skall medverka vid förundersökning i fråga om brott på skatteområdet. Verksamheten föreslås regleras i en särskild lag, lagen om skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar. Förslagen innebär att åklagare, som leder förundersökning på skattebrottsområdet, får begära biträde av brottsutredande enheter inom skattemyndigheterna, skattebrottsenheter, för att verkställa förundersökningen. Skattebrottsenheterna får även utföra förutredningar, förenklade brottsutredningar och spaning. De får också brottsförebyggande uppgifter.

I propositionen föreslås också begränsningar i möjligheterna att använda vitesföreläggande i skatteutredningar när det finns brottsmisstanke. Slutligen

föreslås en halvering av nivån på skattetillägget vid oriktig uppgift som har sin grund i periodiseringsfel. 1997/98:SkU10

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Lagförslagen har följande lydelse.

Motioner väckta med anledning av propositionen

1997/98:Sk17 av Michael Stjernström och Rolf Åbjörnsson (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den fortsatta kampen mot den ekonomiska brottsligheten,
2. att riksdagen avslår regeringens proposition 1997/98:10 i den del den avser skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar.

1997/98:Sk18 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar om en sådan ändring i skattelagarna att skattetilläggen vid periodiseringsfel rörande mervärdesskatt avskaffas.

1997/98:Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag enligt vad i motionen anförts om legitimationskontroller,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vitesföreläggande vid brottsmisstanke,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag enligt vad i motionen anförts om skattetillägg vid periodiseringsfel,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ekonomiska konsekvenser.

1997/98:Sk20 av Gun Hellsvik m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår propositionen i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om skattetillägg i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen beslutar avskaffa skattetillägg för periodiseringsfel vid direkt och indirekt skatt fr.o.m. den 1 januari 1998 i enlighet med vad som anförts i motionen.

1997/98:Sk21 av Ronny Korsberg (mp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar jämte följdändringar i skattebrottslagen, sekretesslagen och förvaltningslagen,
2. att riksdagen, om yrkande 1 avslås, beslutar att lag om skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar tidsbegränsas,
3. att riksdagen, om yrkande 1 avslås, begär att regeringen till riksdagen återkommer med en utvärdering av myndigheternas tillämpning av lagen om skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de krav som bör ställas på framtidens ekobrottsbekämpning,
5. att riksdagen beslutar att skattetillägg vid periodiseringsfel avseende mervärdesskatt och punktskatter skall utgå enligt vad som anförts i motionen.

1997/98:K528 av Rolf Kenneryd m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uthållig finansiering av skattebrottsenheterna.

1997/98:Sk819 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att från den 1 januari 1998 återinföra tidigare regler avseende tredjemansrevision, revision under löpande period, underrättelse om revision, föreläggande, tredjemansföreläggande och tullagen i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär att reglerna om skattetillägg blir föremål för utredning i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen beslutar avskaffa skattetillägg från den 1 januari 1998 när det är fråga om periodiseringsfel avseende såväl direkt som indirekt skatt i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar avskaffa tulltillägget från den 1 januari 1998 i enlighet med vad som anförts i motionen.

Yttrande från annat utskott

Justitieutskottet har yttrat sig i ärendet. Yttrandet (1997/98:JuU2y) fogas som bilaga till detta betänkande.

Utskottet

Skattebrottsenheter

Propositionen

I propositionen föreslås att särskilda skattebrottsenheter inrättas hos skattemyndigheterna för att biträda åklagarna vid förundersökning av skattebrott m.m. Avsikten är att åklagarna skall kunna välja mellan att låta skattebrottsenheten eller polisen utföra arbetet. I enkla fall, där någon särskild förundersökning inte behövs, skall skattemyndigheten självständigt kunna göra en förenklad utredning innan ärendet anmäls till åklagaren. Skattebrottsenheten skall också kunna bedriva underrättelseverksamhet i fråga om skattebrott och t.ex. brottsförebyggande verksamhet och spaning. Straffprocessuella åtgärder skall däremot verkställas av polisen, som i dag.

Skattebrottsenheterna skall enligt förslaget vara organisatoriskt avskilda enheter som är självständiga från skattemyndigheternas verksamhet i övrigt, för att undvika att den brottsutredande funktionen sammanblandas med skattemyndigheternas andra funktioner. Organisationen motsvarar vad som gäller för tullen, där tullkriminalen driver sin förundersökning åtskild från Tullverkets fiskala utredningar.

Propositionen bygger på Ekobrottsberedningens rapporter Effektivare ekobrottsbekämpning (Ds 1996:1) och Skattekriminal (Ds 1997:23) och ingår i ett åtgärdsprogram mot den ekonomiska brottsligheten, som regeringen redovisar i en särskild skrivelse till riksdagen (1997/98:38).

Regeringen föreslår också att skattemyndigheterna inte skall få förelägga den som misstänks för brott att vid vite medverka i utredningen av en skattefråga som har samband med brottet. Detta förslag grundar sig på Skattekontrollutredningens delbetänkande (SOU 1996:116) Artikel 6 i Europakonventionen och skatteutredningen.

De bestämmelser som behövs för reformen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998. Genomförandet sker sedan successivt i takt med att organisationen och kompetensen byggs upp. – Ekobrottsberedningen har beräknat att en fullt utbyggd skattekriminalverksamhet enligt beredningens förslag skulle omfatta 250 personer till en kostnad på 160 miljoner kronor. De totala resurser som behövs för det förslag som regeringen nu lägger fram blir enligt propositionen väsentligt lägre. Regeringen anser att verksamheten under ett inledande skede kan bedrivas utan att skatteförvaltningen tillförs ytterligare resurser och att regionaliseringen av skatteförvaltningen frigör resurser som möjliggör att skattebrottsenheter inrättas utan att inkräkta på utrymmet för övrig operativ verksamhet.

Motionerna

I motionerna Sk17 av Michael Stjernström och Rolf Åbjörnsson (kd) yrkande 2, Sk20 av Gun Hellsvik m.fl. (m) yrkande 1 och Sk21 av Ronny Korsberg (mp) yrkande 1 yrkar motionärerna avslag på regeringens förslag om skattebrottsenheter hos skattemyndigheterna. Motionärernas invändningar grundar sig huvudsakligen på rättssäkerhetsskäl och på uppfattningen att man i stället bör öka resurserna för polisen, åklagarna och den nyinrättade Ekobrottsmyndigheten. Motionerna Sk17 och Sk21 innehåller – förutom avslagsyrkandena – krav på särskilda riksdagsuttalanden i dessa hänseenden (yrkandena 1 respektive 4). För det fall att avslagsyrkandena inte vinner bifall yrkas i motion Sk21 (yrkandena 2 och 3) att reglerna tidsbegränsas och att riksdagen begär att regeringen återkommer med en utvärdering.

Utskottets ställningstagande

Bristerna i bekämpandet av skattebrott har uppmärksammats sedan länge och i en rad sammanhang. Problemen i den nuvarande hanteringen beror enligt Ekobrottsberedningen framför allt på att flera myndigheter är seriekopplade till varandra och är beroende av varandras insatser och på kompetensbrister i utredningsorganisationen. Regeringen instämmer i huvudsak i beredningens slutsatser och konstaterar att de förstärkningar som tidigare har ställts till förfogande inte i längden har inneburit någon märkbar förbättring. En lösning av problemen med hanteringen av skattebrottsutredningarna bör därför enligt regeringens mening sökas på annat håll än genom ytterligare resurstilldelning till befintliga organisationer.

Justitiekottet har samma uppfattning i dessa frågor och anser liksom regeringen att en rad fördelar uppnås om man kan avlasta polisen från denna typ av mycket specialiserade utredningar. Skatteutskottet instämmer i dessa bedömningar och i att det, med tanke på de intentioner som ligger bakom inrättandet av Ekobrottsmyndigheten, inte är lämpligt att belasta denna

myndighet med grundläggande utredningsarbete i fråga om alla typer av skattebrott. Det anförda leder till att det även enligt skatteutskottets mening saknas andra realistiska vägar till väsentliga och varaktiga förbättringar än att inrätta en funktion för skattebrotten inom skattemyndigheterna.

Regeringens förslag till skattebrottsenheter begränsar sig till steg 1 i Ekobrottsberedningens förslag. De invändningar från rättssäkerhetssynpunkt som har riktats mot utredningsförslaget har bemötts utförligt både i propositionen och i justitieutskottets yttrande. Invändningarna grundar sig bl.a. på att den skattskyldiges ställning i skatteprocessen skiljer sig väsentligt från vad som gäller vid brottsutredningar och att reglerna även i övrigt är olika för dessa skilda slags utredningar. Regeringens förslag att skattebrottsenheterna skall inrättas som självständiga enheter, fristående från skattemyndigheternas organisation i övrigt, skall ses mot denna bakgrund. Syftet är att redan genom en lämplig organisation klargöra att det finns en skillnad mellan de båda olika funktionerna och att förebygga en sammanblandning. I likhet med justitieutskottet vill skatteutskottet också understryka att rättssäkerhetsaspekterna måste bedömas mot bakgrund av att åklagaren i varje enskilt fall har att ta ställning till om förundersökningen lämpligen bör genomföras av polisen eller av skattebrottsenheten och att åklagaren också leder förundersökningen. Vidare bör framhållas att frågor som rör rättssäkerheten bör uppmärksammas noga i de särskilda utbildningsinsatser som omorganisationen föranleder. De förstärkningar av kompetensen som regeringen strävar efter kan också antas leda till förbättringar av den enskildes rättssäkerhet. Som framhålls i regeringens skrivelse till riksdagen om den ekonomiska brottsligheten (1997/98:38) är det angeläget att regeringen nära följer arbetet med den nya myndighetsstrukturen och säkerställer att ändamålsenliga arbetsformer utarbetas så snart som möjligt. Strävandena bör enligt utskottets mening också vara att så snart som möjligt komma i gång med den nya organisationen och att uppfylla förväntningarna på varaktiga förbättringar av insatserna mot skattebrott och annan ekonomisk brottslighet. Utskottet förutsätter också att regeringen löpande följer de praktiska erfarenheterna av den nya organisationen och föreslår de förbättringar som kan komma att behövas.

Det anförda innebär att skatteutskottet i likhet med justitieutskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna Sk17 yrkandena 1 och 2, Sk20 yrkande 1 och Sk21 yrkandena 1–4.

Beträffande detaljutformningen bör det enligt justitieutskottets mening klargöras att det med skattemyndighet i regeringens förslag till lag om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar avses den enhet inom skattemyndigheten som är skattebrottsenhet. Skatteutskottet har inhämtat att detta klart kommer att framgå av ändringar i förordningen (1990:1293) med instruktioner för skatteförvaltningen som regeringen nu skall utarbeta.

Av det anförda framgår att skattebrottsmyndigheternas verksamhet enligt utskottets uppfattning bör komma i gång så snart som möjligt och leda till en varaktig förstärkning av kampen mot skattebrott. Avsikten är att tillräckliga resurser skall ställas till skattemyndigheternas förfogande, och de framtida erfarenheterna får utvisa om regeringens förslag till finansiering är

tillräckliga. Utskottet anser att det för närvarande inte behövs några ytterligare uttalanden i finansieringsfrågorna och avstyrker därför de yrkanden i detta hänseende som framställs i motionerna Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) yrkande 4 och K528 av Rolf Kenneryd m.fl. (c) yrkande 8.

Vitesförelägganden

Propositionen

Bland förslagen i propositionen ingår, som redan nämnts, uttryckliga bestämmelser om att skattemyndigheterna inte skall få förelägga den som misstänks för brott att vid vite medverka i utredningen av en skattefråga som har samband med brottet. Förslaget grundar sig på Skattekontrollutredningens delbetänkande (SOU 1996:116) Artikel 6 i Europakonventionen och skatteutredningen.

Motion

I motion Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) yrkas att de gränsdragningsfrågor och andra problem som är förenade med vitesförelägganden skall utvärderas inom ett år (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionen även i denna del.

Tillämpningsfrågorna i samband med vitesförelägganden hör till de frågor som regeringen bör uppmärksamma vid sina kommande bedömningar av den nya organisationen. Några särskilda uttalanden i denna fråga behövs inte enligt utskottets uppfattning, och utskottet avstyrker alltså yrkande 2 i motion Sk19.

Legitimationskontroller

Motion

Yrkande 4 i motion Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) innebär att skattebrottsenheterna skall få använda sig av legitimationskontroll vid skattekontroller i t.ex. restauranger.

Utskottets ställningstagande

Ett förslag av den innebörd som föreslås i motionen finns med i Skatteflyktskommitténs slutbetänkande (SOU 1977:86) Punktskattekontroll av alkohol, tobak och mineralolja, m.m. Utskottet anser i likhet med justitieutskottet att de kommande ställningstagandena till utredningsförslaget inte bör föregripas. Utskottet avstyrker alltså motionen i denna del.

Propositionen

Skattetillägg påförs den som har lämnat en oriktig uppgift i sin deklaration eller i ett annat skriftligt meddelande till ledning för sin beskattning. Skattetillägget uppgår till 40 % vid inkomsttaxeringen och till 20 % procent på moms- och punktskatteområdena och beräknas på det skattebelopp som skulle ha undanhållits om det oriktiga meddelandet följts. Om den oriktiga uppgiften avser periodisering eller en därmed jämställd fråga uppgår skattetillägget till hälften av dessa nivåer, dvs. till 20 respektive 10 %. Halveringen av skattetilläggen i dessa fall genomfördes 1992 (prop. 1991/92:43, SkU7). Samtidigt utvidgades möjligheterna att helt efterge ett skattetillägg. Eftergift skall kunna medges inte endast om felaktigheten på grund av särskilda förhållanden är ursäktlig utan även i andra fall där det är uppenbart oskäligt att ta ut tillägget.

Med anledning av framställningar från Riksskatteverket och Industriförbundet föreslår regeringen att skattetilläggen vid periodiseringsfel och liknande på nytt halveras och att den nya nivån alltså blir 10 respektive 5 % av det belopp som skulle ha undanhållits om den felaktiga uppgiften hade följts. Industriförbundets förslag innebar att skattetilläggen i dessa fall borde ersättas med en kostnadsränta. Framställningarna avsåg skattetilläggen på moms- och punktskatteområdet, men regeringens förslag omfattar även inkomsttaxeringen.

Enligt regeringen har Riksskatteverket och Industriförbundet pekat på att förhållandevis enkla fel i kombination med korta redovisningsperioder kan leda till skattetillägg som knappast framstår som rimliga i förhållande till felens art och i sina skrivelser redovisat ett stort antal exempel där bestämmelserna har slagit på ett olyckligt sätt. Enligt rättspraxis utgör enbart det förhållandet att ett skattetillägg uppgår till ett högt belopp inte en sådan omständighet som medför att eftergiftsgrunden "uppenbart oskälig" blir tillämplig.

I avvaktan på resultatet av en planerad översyn att skattetilläggsinstitutet anser regeringen att Riksskatteverkets förslag om en halvering av skattetilläggen bör genomföras med omedelbar verkan och att frågan om en eventuell ränteanknytning av skattetilläggen bör utredas inom ramen för den kommande utredningen. Avsikten är att utredningen skall tillsättas inom kort.

Enligt regeringen bör förslaget träda i kraft den 1 januari 1998 och tillämpas retroaktivt fr.o.m. 1997 års taxering. På moms- och punktskatteområdet innebär förslaget sammanfattningsvis att äldre bestämmelser skall tillämpas när skatt- eller avgiftsskyldighet inträtt före 1997.

Motionerna

I motion Sk18 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp) yrkas att skattetilläggen för periodiseringsfel rörande mervärdesskatt avskaffas. Yrkande 3 i motion Sk20 av Gun Hellsvik m.fl. (m) och yrkande 3 i motion Sk819 av Bo Lundgren m.fl. (m) innebär att skattetilläggen för sådana fel avskaffas såväl vid direkt som vid indirekt skatt. Även tulltilläggen bör

avskaffas enligt den sistnämnda motionen (yrkande 4). Yrkande 3 i motion Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) och yrkande 5 i motion Sk21 av Ronny Korsberg (mp) innebär att skattetilläggen vid periodiseringsfel skall omvandlas till en kostnadsränta. Det sistnämnda yrkandet begränsar sig till moms- och punktskatteområdena. Motionerna Sk20 yrkande 2 och Sk819 yrkande 2 innehåller också krav på en utredning av skattetilläggen. Till stöd för utredningsyrkandet anförs att ett stort antal företag under de senaste åren har drabbats av skattetillägg som inte står i rimlig proportion till förseelsens art och att kritik riktats mot skattetilläggsförfarandet av innebörd att förfarandet strider mot artikel 6 i Europakonventionen.

Utskottets ställningstagande

Enighet råder om att den nuvarande situationen beträffande skattetilläggen bör förbättras. Utskottet vill samtidigt framhålla att det inte på något sätt är självklart hur frågan lämpligen bör lösas. Som anförs i propositionen är det nödvändigt att uppgiftsskyldigheten fullgörs på ett riktigt sätt för att skattesystemet skall kunna fungera tillfredsställande. Skattemyndigheterna är beroende av att det finns effektiva sanktioner mot dem som lämnar oriktiga uppgifter i deklARATIONER, kontrolluppgifter etc. eller lämnar uppgifterna för sent eller inte alls. Skattetillägget är en sådan sanktion och påförs i princip på objektiva grunder, utan krav på uppsåt eller oaktsamhet. Som framhålls i propositionen skall den lägre nivån för skattetilläggen i periodiseringsfallen ses mot bakgrund av att det i dessa fall ofta endast är fråga om en förskjutning av beskattningen mellan olika beskattningsperioder.

Det anförda innebär att utskottet inte är berett att – på sätt som föreslås i motionerna och från Industriförbundets sida – helt släppa tanken på att upprätthålla en sanktion mot felaktigheter av detta slag. Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att skattetilläggen bör ses över i sin helhet i en särskild utredning och att de aktuella frågorna bör belysas i detta sammanhang. I avvaktan på resultatet av denna översyn bör nivån på skattetilläggen halveras enligt regeringens förslag.

Utskottet tillstyrker således i princip regeringens förslag och avstyrker motionerna i aktuella delar.

Riksskatteverket har i en skrivelse till utskottet vänt sig mot att de nya reglerna skall tillämpas retroaktivt. Skattetilläggens karaktär av en sanktion leder enligt verkets uppfattning till slutsatsen att skatteförvaltningen ex officio bör ompröva alla de skattetillägg som redan har beslutats under 1997 och där en nedsättning kan komma i fråga. Att söka rätt på dessa ärenden innebär enligt verkets uppfattning ett alltför omfattande merarbete med tanke på den arbetssituation som råder inom skatteförvaltningen.

Om skattemyndigheterna uppmärksammar fall där skattetillägg har påförts under 1997 med högre belopp än vad som följer av de nya reglerna, bör skattemyndigheterna självant ompröva dessa beslut. Med hänsyn till vad Riksskatteverket anfört i sin skrivelse bör verket och skattemyndigheterna enligt utskottets uppfattning inte lägga ned ansträngningar på att eftersöka och ta fram alla sådana ärenden. I stället bör verket i lämpligt sammanhang

lämna en allmän information om de nya reglerna och om möjligheterna för dem som berörs av retroaktiviteten att själva begära omprövning. Hanteringen av dessa frågor blir därmed enklare än vad Riksskatteverket angivit i sin skrivelse.

Enligt utskottets uppfattning bör propositionen godtas även i denna del.

Revisionsregler

Gällande bestämmelser

Våren 1997 återinfördes regler som syftade till att göra revisionsreglerna och andra regler om skattekontroll effektivare (prop. 1996/97:100, SkU23). Bl.a. skall revision få ske löpande och hos tredje man. Vidare skall kassakontroll, lagerinventering och liknande fysisk kontroll få företas av skattemyndigheterna i form av s.k. överraskningsrevisioner om kontrollen skulle mista sin betydelse genom en underrättelse i förväg. Reglerna för tullrevisioner utformades efter motsvarande regler för skatterevisioner.

Motion

Yrkande 1 i motion Sk819 av Bo Lundgren m.fl. (m) innebär en återgång till tidigare regler.

Utskottets ställningstagande

Utskottets ställningstagande i våras grundar sig på uppfattningen att kontrollinstrumenten bör utformas så att skatte- och tullmyndigheterna – med respekt för den skattskyldiges rimliga krav på rättssäkerhet och integritet – får rimliga möjligheter att komma åt skatteflykt och illojalt skatteundandragande. Vad som anförs i motionen innebär inte något nytt som bör föranleda att dessa frågor omprövas. Utskottet avstyrker således motionen i denna del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *inrättandet av skattebrottsenheter*
att riksdagen bifaller proposition 1997/98:10 i denna del och avslår motionerna 1997/98:Sk17 yrkandena 1 och 2, 1997/98:Sk20 yrkande 1 och 1997/98:Sk21 yrkandena 1–4,
res. 1 (m, mp, kd)
2. beträffande *finansieringen av skattebrottsenheterna*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Sk19 yrkande 4 och 1997/98:K528 yrkande 8,
3. beträffande *vitesförelägganden*
att riksdagen bifaller proposition 1997/98:10 i denna del och avslår motion 1997/98:Sk19 yrkande 2,

res. 2 (v)

4. beträffande *legitimationskontroller*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Sk19 yrkande 1,

res. 3 (v)

5. beträffande *skattetillägg vid periodiseringsfel*
att riksdagen bifaller proposition 1997/98:10 i denna del och avslår motionerna 1997/98:Sk18, 1997/98:Sk19 yrkande 3, 1997/98:Sk20 yrkandena 2 och 3, 1997/98:Sk21 yrkande 5 och 1997/98:Sk819 yrkandena 2–4,

res. 4 (m)

res. 5 (fp, kd)

res. 6 (v, mp)

6. beträffande *revisionsregler*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Sk819 yrkande 1,

res. 7 (m, fp, kd)

7. beträffande *lagförslagen*
att riksdagen med bifall till proposition 1997/98:10 antar de vid propositionen fogade förslagen till

1. lag om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar,
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
3. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
4. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223),
5. lag om ändring i taxeringslagen (1990:324),
6. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
7. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
8. lag om ändring i tullagen (1994:1550).

Vidare hemställer utskottet att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 25 november 1997

På skatteutskottets vägnar

Lars Hedfors

I beslutet har deltagit: Lars Hedfors (s), Anita Johansson (s), Sverre Palm (s), Karl Hagström (s), Karl-Gösta Svenson (m), Rolf Kenneryd (c), Björn Ericson (s), Carl Fredrik Graf (m), Inger Lundberg (s), Per Rosengren (v), Ulla Wester-Rudin (s), Jan-Olof Franzén (m), Ronny Korsberg (mp), Lars U Granberg (s), Carl Erik Hedlund (m), Karin Pilsäter (fp) och Michael Stjernström (kd).

1. Inrättandet av skattebrottsenheter (mom. 1 och mom. 7 i motsvarande del – m, mp, kd)

Karl-Gösta Svenson (m), Carl Fredrik Graf (m), Jan-Olof Franzén (m), Ronny Korsberg (mp), Carl Erik Hedlund (m) och Michael Stjernström (kd) har

dels anfört följande:

Enighet råder om att skattebrott måste bekämpas med kraft. Skattebrott liksom annan ekonomisk brottslighet rubbar konkurrensförhållandena och stör förutsättningarna för verksamheten i landet.

I de aktuella motionerna ifrågasätter motionärerna att regeringens förslag om särskilda skattebrottsenheter hos skattemyndigheterna skulle medföra ett effektivare beivrande av skattebrott. Förslaget innebär en ytterligare uppsplittring av organisationen och bör redan av det skälet avvisas. Effektivitetsskäl kan aldrig få utgöra grund för att införa ett system där man frångår grundläggande principer i fråga om rättssäkerheten. Vi instämmer i vad som har anförts om dessa frågor i motionerna och i en avvikande mening från vårt håll i justitieutskottets yttrande. Det finns alltså enligt vår mening ingen anledning att frånga den sedan länge gällande ordningen att den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten skall hållas åtskild från den statliga förvaltningen i övrigt. Vi delar också Justitieombudsmannens uppfattning att det är av grundläggande betydelse för allmänhetens förtroende för rättsväsendet att det klart framgår att de brottsutredande organen inte går den ena eller den andra förvaltningsgrenens ärenden och att den brottsutredande verksamheten är inrättad på ett sådant sätt att den enskilde får möjlighet att bedöma om uppgifter som han lämnar till en myndighet skall användas i en brottsutredning eller i något annat syfte. I praktiken skulle det knappast vara möjligt för skattemyndigheten att hålla skatteutredande och skattebrottsutredande funktioner åtskilda på ett sådant sätt att t.ex. den enskildes rättigheter under förundersökning inte sätts i fara.

Vi anser att regeringens förslag om skattebrottsenheter bör avslås i enlighet med yrkandena i motionerna Sk17, Sk20 och Sk21. Riksdagen bör begära ett nytt förslag från regeringen som bygger på tanken att de brottsutredande organen får tillgång till den expertis som behövs för att kunna lösa uppgiften att utreda skattebrott samtidigt som en översyn av de materiella reglerna i skattelagstiftningen i förenklande och brottsförebyggande syfte genomförs. Därmed är syftet med övriga aktuella motionsyrkanden tillgodosett.

dels vid mom. 1 och mom. 7 i motsvarande del hemställt

1. beträffande *inrättandet av skattebrottsenheter*

att riksdagen med bifall till motionerna 1997/98:Sk17 yrkande 2, 1997/98:Sk20 yrkande 1 och 1997/98:Sk21 yrkandena 1 och med anledning av motionerna 1997/98:Sk17 yrkande 1 och 1997/98:Sk21 yrkandena 2–4 avslår proposition 1997/98:10 i denna del och som sin

mening ger regeringen till känna vad som här har anförts om den fortsatta kampen mot skattebrott,

7. beträffande *lagförslagen i motsvarande del*

att riksdagen till följd härav avslår de vid propositionen fogade förslagen till

1. lag om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar,
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
3. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) och
4. lag om ändring i förvaltningslagen (1986:223).

2. Vitesförelägganden (mom. 3 – v)

Per Rosengren (v) har

dels anført följande:

Regeringens förslag att skattemyndigheterna inte skall få förelägga den skattskyldige att medverka i en skatteutredning om det finns anledning att anta att han har begått brott motiveras av att man inte skall kunna använda tvångsmedel för att en brottsmisstänkt skall ta fram bevismaterial mot sig själv. Enighet råder om att detta förslag bör godtas. Som anføres i motion Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) medför emellertid dessa principer olika gränsdragningsproblem, och dessa problem försvåras av att både skatteutredningarna och brottsutredningarna i fortsättningen skall kunna utföras av skattemyndigheterna. Det är viktigt att uppmärksamma detta problem så att vitesföreläggandet inte missbrukas i ett försök att förenkla brottsutredningen. Problematiken med vitesförelägganden bör därför utvärderas efter ett år. Vad som här har anförts bör riksdagen med bifall till motionen i denna del som sin mening ge regeringen till känna.

dels vid mom. 3 hemställt

3. beträffande *vitesförelägganden*

att riksdagen bifaller proposition 1997/98:10 i denna del och med bifall till motion 1997/98:Sk19 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som här har anförts om att problematiken med vitesförelägganden bör utvärderas efter ett år.

3. Legitimationskontroller (mom. 4 – v)

Per Rosengren (v) har

dels anført följande:

Som regeringen föreslår bör skattebrottsenheterna få bedriva spaning i fråga om brott på skatteområdet. I samband med detta förslag bör även frågan om en möjlighet till legitimationskontroll tas upp. Som anføres i motion Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) skulle det vara av stor betydelse för skattemyndigheternas revisorer att kunna utföra en sådan kontroll, t.ex. för att stämma av de personer som arbetar på en restaurang mot arbetsgivarregistret. Yrkandet i motionen om ett förslag i denna riktning bör bifallas.

4. beträffande *legitimationskontroller*

att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sk19 yrkande 1 begär att regeringen lägger fram förslag till regler om legitimationskontroll vid spaningsverksamhet i enlighet med vad som har här anförts.

4. Skattetillägg vid periodiseringsfel (mom. 5 – m)

Karl-Gösta Svenson (m), Carl Fredrik Graf (m), Jan-Olof Franzén (m) och Carl Erik Hedlund (m) har

dels anført följande:

Under den borgerliga regeringstiden förändrades reglerna om skatte-, avgifts- och tulltillägg bl.a. genom nya eftergiftsgrunder för att undvika orimliga tillägg. De förändrade eftergiftsgrunderna har inte fått den effekt som vi förväntade oss. Det förekommer att skattemyndigheten påför orimliga tilläggsbelopp då det enbart är fråga om periodiseringsfel, och det förekommer även andra uppmärksammade fall. Det finns ett stort antal företag som under de senaste åren har fått vidkännas skattetillägg som inte står i rimlig proportion till förseelsens art.

Uppenbarligen har de förändrade eftergiftsgrunderna inte varit en tillräcklig åtgärd. Mot det svenska skattetilläggsförfarandet har också anförts att det strider mot de krav som ställs i artikel 6 i Europakonventionen. I motionerna Sk20 av Gun Hellsvik m.fl. (m) och Sk819 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkas därför att den här typen av tillägg blir föremål för utredning. I avvaktan på utredningsresultatet bör enligt dessa motioner skattetillägg inte påföras avseende periodiseringsfel, vare sig det gäller direkt eller indirekt skatt. Vi instämmer i motionärernas yrkanden i dessa hänseenden. Förändringarna bör införas med verkan fr.o.m. den 1 januari 1998.

Som anføres i motion Sk819 bör även tulltilläggen avskaffas. Tulltilläggen drabbar företagen på ett sätt som inte står i rimlig proportion till en begången förseelse. Det handlar nästan uteslutande om ouppsåtliga fel i tulldeklARATIONER som upprättats under tidspress. Sveriges inträde i EU har samtidigt inneburit att importörerna fått en mängd nya regler att hålla reda på. Dessutom har inlämningsfristen för tulldeklARATIONER minskat från 15 till 9 dagar. De skäl som talar mot tulltillägget som sanktionsform har alltså blivit ännu starkare än tidigare. Även tulltilläggen bör avskaffas med verkan fr.o.m. den 1 januari 1998.

Med det anförda tillgodoses syftet med övriga motioner i dessa frågor.

Regeringens förslag medför endast en halvering av skatte- och avgifts-tillägg i periodiseringsfallen, medan vårt förslag innebär att skattetillägg i framtiden inte kommer att utgå i dessa fall. Regeringens förslag gäller därutöver i fråga om skattetillägg som redan har beslutats för år 1997. Enligt vår uppfattning kan propositionen godtas i denna del.

dels vid mom. 5 hemställt

5. beträffande *skattetillägg vid periodiseringsfel*
att riksdagen med anledning av proposition 1997/98:10 i denna del och motionerna 1997/98:Sk18, 1997/98:Sk19 yrkande 3, 1997/98:Sk20 yrkandena 2 och 3, 1997/98:Sk21 yrkande 5 och 1997/98:Sk819 yrkandena 2–4 begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag av innebörd att skattetilläggen vid periodiseringsfel och tulltilläggen avskaffas med verkan fr.o.m. 1998 och att frågan om skattetilläggen i övrigt utreds i enlighet med vad som här har anförts.

5. Skattetillägg vid periodiseringsfel (mom. 5 – fp, kd)

Karin Pilsäter (fp) och Michael Stjernström (kd) har

dels anført följande:

Enligt vår uppfattning är regeringens förslag om halvering av skattetilläggen vid periodiseringsfel inte tillräckligt när det gäller mervärdesskatten. Visserligen har den skattskyldige gjort fel och inte fullgjort sin skyldighet på ett riktigt sätt. Å andra sidan måste konstateras att det inte är fråga om egentliga skatteundraganden, utan det allmännas förlust begränsar sig till den ränteförlust som uppstår i och med att skattebeloppet kommer för sent. Vi instämmer därför i det förslag som läggs fram i motion Sk18 av Isa Halvarsson och Karin Pilsäter (fp) om att slopa skattetillägget i dessa fall. Det innebär att periodiseringsfel i fråga om mervärdesskatt endast kommer att sanktioneras enligt räntereglerna i 19 kap. skattebetalningslagen.

Vi tillstyrker alltså motion Sk18 och föreslår att regeringen skyndsamt skall lägga fram förslag till kompletteringar som behövs i lagtexten.

dels vid mom. 5 hemställt

5. beträffande *skattetillägg vid periodiseringsfel*
att riksdagen med anledning av proposition 1997/98:10 i denna del och motionerna 1997/98:Sk18, 1997/98:Sk19 yrkande 3, 1997/98:Sk20 yrkandena 2 och 3, 1997/98:Sk21 yrkande 5 och 1997/98:Sk819 yrkandena 2–4 begär skyndsamt förslag från regeringen av innebörd att skattetilläggen vid periodiseringsfel rörande mervärdesskatt avskaffas.

6. Skattetillägg vid periodiseringsfel (mom. 5 – v, mp)

Per Rosengren (v) och Ronny Korsberg (mp) har

dels anført följande:

För oriktiga uppgifter som avser periodisering uppgår skattetillägget enligt gällande regler för mervärdes- och punktskatteområdena till 10 % av det skattebelopp som skulle ha undandragits om den oriktiga uppgiften godtagits. Regeringens förslag att halvera skattetilläggen vid periodiseringsfel är enligt vår uppfattning otillräckligt i dessa fall. Som anförts i motionerna Sk19 av Per Rosengren m.fl. (v) och Sk21 av Ronny

Korsberg (mp) är detta förslag otillräckligt. Reglerna kan slå mycket hårt för olika företag, och relativt enkla fel i kombination med korta redovisningsperioder kan leda till skattetillägg som inte är rimliga i förhållande till felets art. Uttagsnivån för skattetillägget bör – som föreslås i dessa motioner – sättas ned ytterligare i dessa fall och utformas såsom en kostnadsränta på 1 eller 2 % per månad. Riksdagen bör med bifall till motionerna i denna del begära att regeringen lägger fram förslag till en lagändring med denna innebörd. Det närmare ställningstagandet rörande räntenivån bör i första hand prövas av regeringen. I avvaktan härpå bör det förslag som regeringen nu har lagt fram godtas som ett provisorium.

dels vid mom. 5 hemställt

5. beträffande *skattetillägg vid periodiseringsfel*

att riksdagen med anledning av proposition 1997/98:10 i denna del och motionerna 1997/98:Sk18, 1997/98:Sk19 yrkande 3, 1997/98:Sk20 yrkandena 2 och 3, 1997/98:Sk21 yrkande 5 och 1997/98:Sk819 yrkandena 2–4 begär skyndsamt förslag från regeringen av innebörd att skattetilläggen vid periodiseringsfel på moms- och punkt-skatteområdena omvandlas till en kostnadsränta i enlighet med vad som här har anförts.

7. Revisionsregler (mom. 6 – m, fp, kd)

Karl-Gösta Svenson (m), Carl Fredrik Graf (m), Jan-Olof Franzén (m), Carl Erik Hedlund (m), Karin Pilsäter (fp) och Michael Stjernström (kd) har

dels anført följande:

De ändringar som genomfördes våren 1997 i reglerna om skatterevision och andra kontrollåtgärder innebär ett grundskott mot den rättssäkerhetsreform som trädde i kraft så sent som den 1 juli 1994. Ändringarna gynnar ensidigt fiskala intressen på bekostnad av den enskildes rättssäkerhet och integritet. Det kontrollbehov som föregavs som skäl för dessa ändringar framstår inte som bärande, eftersom Riksskatteverket tidigare ställt sig bakom det utredningsförslag som låg till grund för 1994 års rättssäkerhetsreform och som för övrigt avgavs av en enig kommitté. De nya reglerna om tredjemansrevision m.m., revision av löpande period och överraskningsrevision är i många hänseenden kränkande för den grupp som åtgärderna riktar sig emot, dvs. företagen och i första hand småföretagen.

I motion Sk819 av Bo Lundgren m.fl. (m) riktas allvarlig kritik mot utformningen av de nya reglerna. Reglerna tillåter exempelvis kontroll av bokföring och handlingar m.m. som inte har något samband med en skatt- eller uppgiftsskyldighet, och åtgärderna kan genomföras som en överraskningsrevision utan föregående domstolsprövning. Skattemyndigheterna har också befogenhet att genomföra tredjemansrevision, och befogenheterna gäller utan att ändamålet med granskningen behöver anges närmare. Som anförts i motionen strider reglerna mot grundläggande principer som bör tillämpas i en demokratisk rättsstat och ger myndigheterna

godtyckliga befogenheter som griper in djupt i enskilda personers integritet och går långt utöver aktuella kontrollbehov.

1997/98:SkU10

Vi instämmer i motionärernas uppfattning att de regler om skattekontroll och tullrevision som gällde i dessa hänseenden före beslutet våren 1997 bör återinföras med verkan fr.o.m. den 1 januari 1998. Regeringen bör skyndsamt lägga fram förslag till de lagändringar som behövs.

dels vid mom. 6 hemställt

6. beträffande *revisionsregler*

att riksdagen med bifall till motion 1997/98:Sk819 yrkande 1 begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag om att återinföra tidigare regler avseende tredjemansrevision, revision under löpande period, underrättelse om revision, föreläggande, tredjemansföreläggande och tullrevision i enlighet med vad som här har anförts.

Särskilt yttrande

Finansieringen av skattebrottsenheterna (c)

Rolf Kenneryd (c) anför:

Enligt regeringen behövs det för närvarande inte några ytterligare anslag till skatteförvaltningen för att finansiera skattebrottsenheterna. I propositionen anför att regionaliseringen av skattemyndigheterna frigör resurser som gör det möjligt att inrätta dessa enheter utan att inkräkta på utrymmet för övrig operativ verksamhet.

Som anför i motion K528 av Rolf Kenneryd m.fl. (c) anser Centerpartiet att inga ytterligare regionaliseringar nu bör genomföras och att finansieringen av skattebrottsenheterna alltså bör ske på annat sätt. Enligt vad utskottet anför är avsikten att tillräckliga resurser skall ställas till skattemyndigheternas förfogande. Syftet med motionen är därmed väsentligen tillgodosett, och jag har därför inget särskilt yrkande i denna fråga.

Till skatteutskottet

Ärendet

Skatteutskottet har berett justitieutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1997/98:10 Skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar, m.m. jämte motioner.

Med anledning av propositionen har väckts motionerna 1997/98:Sk17, Sk18, Sk19, Sk20 och Sk21.

Utskottet avgränsar sitt yttrande till att avse sådana frågor som ligger inom utskottets beredningsområde. Det innebär att yttrandet omfattar dels avsnitten 1–8 i propositionen, dels motionerna 1997/98:Sk17 av Michael Stjernström och Rolf Åbjörnsson (båda kd), 1997/98:Sk19 yrkandena 1 och 2 av Per Rosengren m.fl. (v), 1997/98:Sk20 yrkande 1 av Gun Hellsvik m.fl. (m) samt 1997/98:Sk21 yrkandena 1–4 av Ronny Korsberg (mp).

Utskottet

Särskilda skattebrottsenheter

Inledning

I propositionen föreslås såvitt här är aktuellt att skattemyndigheter skall medverka vid förundersökning i fråga om brott på skatteområdet. Verksamheten föreslås regleras i en särskild lag, lagen om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar. Förslaget innebär att åklagare, som leder förundersökning på skattebrottsområdet, får begära biträde av brottsutredande enheter inom skattemyndigheterna, *skattebrottsenheter*, för att verkställa förundersökningen. Skattebrottsenheterna får även utföra s.k. förutredningar, förenklade brottsutredningar och spaning. De får också brottsförebyggande uppgifter. Vidare föreslås begränsningar i möjligheterna att använda vitesföreläggande i skatteutredningar när det finns misstanke om brott. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 1998.

Förslagen i propositionen bygger på Ekobrottsberedningens betänkande Skattekriminal (Ds 1997:23) och remissbehandlingen av den.

Ekobrottsberedningens förslag innebar sammanfattningsvis att en särskild skattekriminal skulle införas vid skattemyndigheterna. Genomförandet skulle ske i två steg där det senare steget skulle innebära en fullt utbyggd skattekriminal medan skattekriminalen i det första steget skulle begränsas till att biträda åklagaren vid förundersökning i samband med skattebrott.

Utskottet vill här anmärka att remissutfallet på beredningens förslag måste betecknas som blandat. Det fanns bland remissinstanserna en majoritet för den första etappen i beredningens förslag medan stödet var svagare för tanken att man redan nu skulle binda sig för en fortsättning i etapp två – detta

skulle i sådana fall ha skett genom att erforderliga lagstiftningsåtgärder vidtogs nu medan ikraftträdandet av det utvidgade regelsystemet senarelades. Det kan också konstateras att Justitieombudsmannen, Riksåklagaren och Sveriges advokatsamfund var negativa till beredningens förslag som helhet medan Rikspolisstyrelsen uttryckte tveksamhet och bl.a. Riksrevisionsverket ansåg att det beslutsunderlag som presenterades i beredningens rapport inte var tillräckligt för ett ställningstagande. Riksskatteverket och andra myndigheter som sysslar med fastställande och indrivning av skatt samt Föreningen auktoriserade revisorer var däremot genomgående positiva till förslaget, i något fall (FAR:s) med begränsning till etapp ett.

Regeringens förslag begränsar sig nu, som redan framgått, till den första etappen i beredningens förslag. Lagrådet som har yttrat sig över regeringens förslag har inte haft något att erinra i den delen.

Bakgrund

Reglerna om förundersökning finns i 23 kap. rättegångsbalken och i förundersökningskungörelsen (1947:948). Reglerna innebär sammanfattningsvis att förundersökning skall inledas så snart det kan antas att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats. Under förundersökningen skall det utredas vem som kan misstänkas för brottet och om det föreligger tillräckliga skäl för åtal mot honom. Ytterligare ett syfte med förundersökningen är att se till att bevisningen kan förebringas i ett sammanhang i domstolen.

Beslut att inleda en förundersökning fattas av polismyndigheten eller åklagaren. Om förundersökningen har inletts av polismyndigheten skall ärendet överlämnas till åklagaren så snart någon skäligen kan misstänkas för brottet. Om åklagaren leder förundersökningen får han anlita biträde av polismyndigheten vid undersökningens verkställande.

Om brottet är ett skattebrott som uppdagats hos skattemyndigheten skall skattemyndigheten anmäla brottsmisstanken till åklagaren så snart det finns anledning att anta att ett brott mot skattelagstiftningen begåtts [17 § skattebrottslagen (1971:69)]. Detta innebär att den tidpunkt då anmälningsskyldighet för skattemyndigheten föreligger sammanfaller med den tidpunkt då beslut om förundersökningens inledande skall fattas.

Under förundersökningen kan straffprocessuella tvångsmedel, t.ex. hämtning till förhör och husrannsakan, tillgripas. Beslut härom fattas normalt av åklagaren och verkställs av polisen.

I detta inledande skede av förundersökningen behöver förhållandena inte vara sådana att en viss person kan misstänkas för brott utan det är tillräckligt att det kan antas att ett brott begåtts. I praktiken torde det dock ofta vara fallet, åtminstone vid enklare skattebrott, att det vid samma tidpunkt också står klart vem som skäligen kan misstänkas för brottet.

Vid den senare tidpunkten – när någon skäligen kan misstänkas – inträder enligt bl.a. 23 kap. 18 § rättegångsbalken ett flertal rättigheter för den misstänkte.

Den misstänkte skall om han förhörs först underrättas om att han är skäligen misstänkt för brott och vilket brott misstanken avser. Han skall också underrättas om sin rätt att anlita biträde av försvarare. Han har också rätt att

ta del av utredningen och att begära kompletteringar av den. Och han har rätt att vägra att svara på frågor. Han är alltså inte skyldig att medverka i brottsutredningen och därigenom producera bevis mot sig själv. Om han väljer att förhålla sig passiv skall han inte riskera någon påföljd på grund av sin passivitet.

Det är inte möjligt att med någon hög grad av precision ange när misstanken nått en sådan nivå att "skäligen misstanke" föreligger. Justitieombudsmannen har uttalat att det krävs konkreta omständigheter av en viss styrka som pekar på att den misstänkte begått det antagna brottet (se JO 1992/93 s. 152). I doktrinen har "skäligen misstanke" ansetts vara detsamma som "antagligt" (se Ekelöf, Rättegång V, 6 uppl. s.100). När det gäller skattebrott uttalas i Skattekontrollutredningens betänkande Artikel 6 i Europakonventionen och skatteutredningen att åklagaren vid skäligen misstanke bör kunna precisera vilka rättshandlingar, vilken tidsperiod och vilka beskattningsregler som är i fråga (SOU 1996:116 s. 138).

När en förundersökning har inletts kan förundersökningen och skatteutredningen pågå parallellt. Åklagarmyndigheten och skattemyndigheten har därvid relativt stor möjlighet att utbyta information med stöd av undantagsregler i sekretesslagen trots att det i princip råder absolut sekretess i myndighets verksamhet som avser beskattning, se 9 kap. 1, 2, 17 och 18 §§ samt 14 kap. 1-3 §§ sekretesslagen (1980:100) samt t.ex. 17 § skattebrottslagen och 22 § taxeringsförordningen.

I vissa fall kan beslutet om förundersökning behöva föregås av ytterligare utredning som numera ofta betecknas förutredning (jfr 2 § lagförslaget). Justitieombudsmannen har nyligen gjort uttalanden om möjligheterna att hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder under en s.k. förutredning (JO1997/98:JO1 s. 98 f).

Enligt Justitieombudsmannen är en förutredning att betrakta som ett led i tillämpningen av bestämmelserna i 23 kap. 1 § rättegångsbalken om inledande av förundersökning. Situationen kan ibland vara sådan att förundersökningsledaren har ett legitimt behov av att inhämta kompletterande upplysningar som underlag för sitt ställningstagande i förundersökningsfrågan. Justitieombudsmannen ger exempel på en rad sådana situationer. Han understryker därefter att förutredningen under inga förhållanden får sträcka sig längre än vad som krävs för att förundersökningsledaren skall kunna ta ställning i frågan om förundersökning skall inledas eller ej. Det får således inte bli fråga om åtgärder som har karaktär av brottsutredning. Förhör med vittnen eller med någon som i en anmälan har utpekats som gärningsman får exempelvis aldrig förekomma inom ramen för en förutredning.

Regeringens förslag

Regeringens förslag innebär att det vid skattemyndigheterna inrättas särskilda skattebrottsenheter som under åklagarens ledning skall utreda brott enligt skattebrottslagen, vissa andra skattebrott samt bokföringsbrott enligt 11 kap. 5 § brottsbalken. Om åklagaren finner särskilda skäl för det kan skattebrottsenheterna få utreda också andra brott. Den sistnämnda regeln skall enligt vad som anförs i propositionen (s. 48) ses som en ventil som kan

komma till användning om det är lämpligt med hänsyn till brottets beskaffenhet och dess samband med den misstänktes skattebrottslighet.

Skattebrottsenheterna skall hållas organisatoriskt åtskilda från skatteutredningsverksamheten. Förebilden för organisationen har hämtats från tullen där tullkriminalen bedriver en verksamhet som liknar skattebrottsenheternas och som hålls avskild från den fiskala utredningen, tullutredningen.

Om åklagaren beslutar att inleda förundersökning kommer han enligt förslaget att kunna anlita biträde av skattebrottsenheten. Han kommer också att kunna välja att som hittills anlita polisen för förundersökningen. Skattebrottsenheten får också självständigt utföra enkla brottsutredningar som inte kräver förundersökning. Här avses brott där påföljden beräknas bli böter (se 23 kap. 22 § rättegångsbalken). Härtill krävs att den misstänkte kan förväntas erkänna gärningen. Här skall alltså skattemyndighetens skyldighet att anmäla brott fullgöras genom att anmälan sker till skattebrottsenheten. I dessa fall kommer ärendet att nå åklagaren först när skattebrottsenheten bedömer att ärendet är färdigutrett och det är aktuellt att besluta om straffföreläggande eller, i och för sig, förundersökning.

Skattebrottsenheterna får också på begäran av åklagaren utföra förutredningar. Enligt vad som anförs i propositionen kan en förutredning avse utredningsåtgärder som registerslagning eller inhämtande av muntliga uppgifter under hand. I regel handlar det om att ta reda på enkla förhållanden, t.ex. vem som är arbetsgivare till en viss arbetstagare eller vem som är legal ställföreträdare för ett bolag. En förutredning kan också, enligt propositionen, ta sikte på den juridiska bedömningen av föreliggande fakta.

Skattebrottsenheterna föreslås inte få rätt att använda sig av straffprocessuella tvångsmedel. Om det skulle bli aktuellt måste åklagaren alltså anlita biträde av polisen. Detta är enligt propositionen en av de frågor som åklagaren bör beakta i valet av utredare.

Skattebrottsenheterna skall också enligt förslaget få ägna sig åt spaning och underrättelseverksamhet när det gäller skattebrott och de andra brott som omfattas av förslaget. Här understryker regeringen (s. 53) att det inte är fråga om någon inskränkning i polisens nuvarande uppgifter i fråga om brottslighet på skatteområdet. Det övergripande ansvaret att bekämpa brott ligger alltså på polisen. I sammanhanget anmärker regeringen också att skattebrottsenheternas underrättelseverksamhet i praktiken kommer att begränsas av vilka uppgifter som får registreras och föras med hjälp av automatisk databehandling. Dessa frågor och vissa andra registerfrågor som rör utredningar om skattebrott m.m. utreds för närvarande av Skattekriminalregisterutredningen (dir. 1996:89).

Skattebrottsenheterna skall vidare få en roll i det brottsförebyggande arbetet på skattebrottsområdet. Här observerar regeringen att den fiskala kontrollen förmodligen är den mest brottspreventiva verksamheten inom detta område. Skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar bör dock aktualisera särskilda brottsförebyggande insatser av den karaktär som nämns i 2 § polislagen, det vill säga sådana åtgärder som direkt syftar till att förebygga brott.

Slutligen föreslår regeringen att det genom en lagändring skall göras klart att, om det finns anledning att anta att den skattskyldige gjort sig skyldig till

brott, den skattskyldige inte får föreläggas vid vite att medverka i utredningen av en fråga som har samband med den fråga som brottsmisstanken avser. Förbudet inträder vid samma tidpunkt som när en brottsanmälan bör göras till åklagaren.

Överväganden

Bakgrunden till förslaget om skattebrottsenheter är framför allt att de rättsvårdande myndigheterna under en lång följd av år misslyckats med att få till stånd en långsiktigt fungerande organisation för att bekämpa skattebrott. Svårigheterna har varit flera. Det handlar om att skattebrotten på grund av sin särskilda karaktär kräver att utredaren är väl insatt i skattelagstiftningen och annan närliggande lagstiftning om t.ex. bokföring och bolagsverksamhet. Men det handlar också om att statsmakterna avsatt särskilda resurser för bekämpningen av skattebrott och annan ekonomisk brottslighet som, har det visat sig, inte i längden använts för detta ändamål utan förts över till annan verksamhet. Mot den bakgrunden framstår det enligt utskottets mening inte som ett alternativ att nu åter öka resurserna i första hand till polisen för att bekämpa skattebrott. Tvärtom skulle det vara en fördel om polisen kunde avlastas denna typ av mycket specialiserade utredningar; det skulle öka resurserna för annan kvalificerad utredningsverksamhet. Det kan nämnas att utredningsverksamheten i fråga om skattebrott har en betydande volym – för år 1996 uppskattas antalet rena skattebrottsutredningar hos polisen till 2 000.

Utskottet kan alltså instämma i att en rad fördelar skulle uppnås om skattebrotten utreddes av någon annan än polisen. Då uppstår naturligtvis frågan om inte den nyligen inrättade Ekobrottsmyndigheten skulle kunna utreda skattebrotten. Här delar utskottet regeringens uppfattning att detta skulle vara mindre lämpligt. Det tyngst vägande skälet härför är att en sådan ordning inte skulle medföra någon lättnad för polisen. Men det är vidare så att alla mer eller mindre rutinmässiga skattebrott inte passar in i Ekobrottsmyndighetens organisation och planerade verksamhetsformer. En annan sak är att de mest kvalificerade skattebrotten kommer att utredas där i likhet med annan avancerad ekonomisk brottslighet.

Nästa fråga blir vem som i fortsättningen skulle anförtros uppgiften att utreda skattebrott.

Närmast till hands ligger naturligtvis att låta skattemyndigheterna också ta hand om brottsutredningarna. Det går dock att rikta invändningar mot den ordningen och dessa kommer till uttryck i motionerna Sk17 (kd), Sk20 (m) och Sk21(mp) där det yrkas avslag på propositionen i den här aktuella delen. I andra hand yrkas i den sistnämnda motionen att de nya reglerna skall tidsbegränsas och utvärderas efter ett år.

Invändningarna kan sammanfattas på följande sätt.

I det svenska förvaltningssystemet hålls den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten åtskild från den statliga förvaltningen i övrigt. Rättssäkerheten kräver också att en förvaltningsmyndighet inte anförtros att utreda brott inom sitt område. Risken är nämligen betydande att det kommer att ske en sammanblandning av – i det här fallet – åtgärder som krävs för att fastställa skatt och åtgärder som sker i brottsutredande syfte. Detta är inte

förenligt med artikel 6 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Risken är framför allt att skattemyndigheten kommer att utnyttja den skattskyldiges skyldighet att i skatteförfarandet svara på frågor rörande förhållanden som påverkar hans skattskyldighet till att efter det att brottsmisstanke uppstått kräva svar på frågor som den skattskyldige i en brottsutredning inte behöver svara på.

Här måste man först ta ställning till om det alls är lämpligt att överlåta utredningen till någon annan myndighet än polis och åklagare. Utskottet konstaterar här att huvudregeln är att den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten skall stå helt fri från den statliga förvaltningen i övrigt. Detta gäller dock inte undantagslöst. Utskottet tänker här i första hand på Tullkriminalen men vill också erinra om att Kustbevakningen i vissa fall har polisiära uppgifter [se lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning].

Enligt utskottets mening finns det mycket starka skäl som talar för ett strikt iakttagande av denna princip som i sig utgör en stark rättssäkerhetsgaranti, och det är utan tvekan av stor betydelse för allmänhetens förtroende för rättsväsendet att det klart framgår att de brottsutredande organen agerar självständigt i förhållande till andra myndigheter. Problemen med beivrandet av skattebrotten är dock som framgått ovan och som ytterligare utvecklas i propositionen mycket omfattande, och ett antal misslyckade försök har gjorts för att på annat sätt komma till rätta med problemet. Enligt utskottets mening återstår nu ingenting annat än att i likhet med vad som redan gäller Tullkriminalen frånga huvudprincipen och lägga huvudansvaret för skattebrottsutredningarna på någon annan än polisen.

Utskottet kommer i det följande att i första hand uppehålla sig vid de rättssäkerhetsaspekter som aktualiseras av regeringens förslag och av motionerna.

Utskottet konstaterar först att den främsta skillnaden mellan regeringens förslag och den nuvarande ordningen är att det görs klart att åklagaren kan anlita inte endast polisen utan även skattemyndigheten för förundersökningsuppgifter och att skattemyndigheten får en särskild organisation för ändamålet. Härigenom garanteras för framtiden att det finns både ekonomiska resurser och erforderliga specialistkunskaper för en effektiv bekämpning av skattebrott. Detta har hela samhället mycket att vinna på. Genom inrättande av skattebrottsenheter skulle man alltså komma till rätta med de mest tyngande problemen när det gäller skattebrottsutredningar. Utskottet har svårt att se att samma fördelar skulle kunna nås på något annat sätt. Utskottet måste dock också konstatera att en sådan organisation medför vissa nackdelar. Det gäller främst att utredandet av kvalificerad ekobrottslighet kommer att delas på flera myndigheter, nämligen polisen, skattebrottsenheterna, åklagarmyndigheterna och Ekobrottsmyndigheten, beroende på brottslighetens omfattning och svårhet och var i landet den har begåtts. Dessa problem kommer å andra sidan att minska i de kvalificerade mål där Ekobrottsmyndigheten går in. I storstäderna kommer Ekobrottsmyndigheten för övrigt normalt att vara åklagare i skattemålen. Utskottet förutsätter alltså att de berörda myndigheterna upprättar gemensamma rutiner för t.ex. samråd och informationsutbyte. Det är en absolut förutsättning att vattentäta skott mellan de olika verksamhets-

grenarna inte uppstår. Med dessa kommentarer och mot bakgrund av vad som nyss anförts konstaterar utskottet att utskottet i princip kan acceptera förslaget om skattebrottsenheter.

De risker för sammanblandning av olika arbetsuppgifter inom skattemyndigheten som motionärerna pekar på bör emellertid tas på allvar. Det är således grundläggande att systemet med skattebrottsenheter utformas på ett sådant sätt att dessa risker undanröjs och den enskildes rättssäkerhetsintressen tillgodoses.

Regeringen stryker i propositionen under att skatteutredning och skattebrottsutredning skall hållas organisatoriskt åtskilda. Regeringen konstaterar därvid att det kommer att råda sekretess mellan dessa båda enheter inom skattemyndigheten. Som ovan framgått har den sekretessen sina begränsningar men den är likväl betydelsefull. Härtill kommer att den föreslagna organisationen i sig utgör en garanti för att den s.k. ändamålsprincipen i praktiken går att upprätthålla. Härmed avses (se prop. s. 43) i detta fall att en åtgärd i skatteutredningen endast får vidtas i den mån den kan motiveras för att fullfölja syftet med utredningen, det vill säga att ta fram ett korrekt underlag för beskattning. En åtgärd inom brottsutredningen får på motsvarande sätt vidtas endast om den kan motiveras från brottsutredningssynpunkt. Det är alltså inte tillåtet att med stöd av regelverket för skatteutredningar ta fram uppgifter som inte behövs i skatteutredningen men väl i brottsutredningen eller tvärtom.

Genom en tydlig organisatorisk åtskillnad kommer det också på det stora hela att stå klart för den skattskyldige när han måste medverka i utredningen och när han har rätt att förhålla sig passiv. Det bör i sammanhanget också anmärkas att regeringens förslag i visst hänseende här innebär ett förstärkt skydd för den skattskyldige. Det slås i detta lagstiftningsärende nämligen fast att den som misstänks för skattebrott inte får föreläggas vid vite att lämna uppgifter till skatteutredningen i samma ärende.

Utskottet noterar här att det i regeringens förslag till lag om skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar inte görs någon åtskillnad mellan skattemyndigheten i dess skatteutredande respektive dess skattebrottsutredande funktion. Det står dock klart att båda funktionerna skall rymmas inom skattemyndigheten. Detta blir särskilt tydligt genom förslaget till ändring i 17 § skattebrottslagen där det föreslås att skattemyndigheten skall kunna fullgöra sin skyldighet att anmäla misstänkta brott genom att göra anmälan till "enhet inom skatteförvaltningen som skall medverka vid brottsutredning". Denna fråga har som framgått betydelse för den enskildes rättssäkerhet, och enligt utskottets mening behöver det klargöras att med skattemyndighet i förslaget till lag om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar avses den enhet inom skattemyndigheten som är skattebrottsenhet.

En strategisk fråga i detta sammanhang är tidpunkten när skatteutredningen övergår i eller kompletteras med en skattebrottsutredning. Regeringen föreslår ingen förändring härvidlag. Det innebär alltså att skattemyndigheten liksom hittills skall göra åtalsanmälan när det finns skäl att anta att ett brott har begåtts. När det gäller enkla utredningar får skattemyndigheten i stället fullgöra anmälningsskyldigheten genom att göra en anmälan direkt till skattebrottsenheten. Detta har utskottet ingenting att invända mot.

Utskottet konstaterar vidare att företeelsen förutredning visserligen behandlats i olika sammanhang (se t.ex. Ds Ju 1979:15 och SOU 1992:61) men att dessa förstadier till förundersökningen hittills lämnats oreglerade. Utskottet kan i och för sig inte se att behovet av att reglera frågan i detta sammanhang är större än eljest men vill ändå inte motsätta sig regeringsförslaget i princip. När det gäller förslagets utformning noterar utskottet att skattemyndigheten inte tillerkänns någon självständig rätt att utföra förutredning – om en förutredning görs skall det enligt 2 § förslaget till lag om skattemyndigheters medverkan i brottsutredningar vara på åklagarens begäran. Utskottet vill särskilt påminna om – bl.a. mot bakgrund av Justitieombudsmannens uttalanden – att utrymmet för frågor till den eller de personer som är involverade i skatteutredningen är mycket begränsat. Förutredningar torde enligt utskottets uppfattning i första hand komma att avse sådana frågor som regeringen nämner i propositionen.

Avslutningsvis vill utskottet på nytt understryka att skattebrottsenheterna kommer att utreda skattemål endast efter åklagarens beslut härom. Det betyder att åklagaren, med de rättssäkerhetsgarantier detta innebär, i varje enskilt fall har att ta ställning till om det är lämpligt att utredningen görs av en skattebrottsenhet. Undantag utgör endast okomplicerade utredningar där man kan räkna med ett bötesstraff efter erkännande. Sammantaget anser utskottet – naturligtvis under förutsättning att utskottets nyssnämnda synpunkter beaktas – att farhågorna om bristande rättssäkerhet för den enskilde framstår som starkt överdrivna. Utskottet delar alltså regeringens uppfattning att skattemyndigheterna bör ges möjlighet att biträda åklagaren vid förundersökning av skattebrott och en del annan närliggande brottslighet. Därmed avstyrker utskottet också bifall till motionerna Sk17, Sk20 och Sk21 i här behandlade delar.

När det sedan gäller frågan om tidsbegränsning konstaterar utskottet helt kort att införandet av skattebrottsenheter innebär en betydande förändring i skattemyndighetens sätt att arbeta. Det kommer, som regeringen anför i propositionen, att ta tid att bygga upp den straffrättsliga kompetens inom skattemyndigheterna som behövs. Att i det läget hålla frågan om skattebrottsenheternas existens svävande skulle enligt utskottets mening orsaka stora problem i den nya organisationen. En annan sak är det nya systemet så småningom bör utvärderas. Frågan om utvärdering bör dock inte kopplas i hop med en tidsbegränsning. Utskottet avstyrker motion Sk21 i denna del.

Utskottet anlägger samma syn på yrkandet i motion Sk19 där det begärs en utvärdering efter ett år av den nya bestämmelsen om vitesförbud. Utskottet vill här anmärka att grunden för yrkandet närmast synes vara den risk för sammanblandning av skatteutredning och skattebrottsutredning som utskottet behandlat i det föregående. Utskottet har som nyss framgått funnit dessa farhågor överdrivna. Utskottet avstyrker bifall till motion Sk19 i denna del.

Legitimationskontroll

I motion Sk19 begärs också att skattebrottsenheterna skall få använda sig av legitimationskontroll vid skattekontroller i t.ex. restauranger.

I Skatteflyktskommitténs slutbetänkande (SOU 1997:86) Punktskattekontroll av alkohol, tobak och mineralolja, m.m. finns ett liknande förslag som innebär att den som finns på en plats där skattekontroll utförs skall vara skyldig att identifiera sig om han kan antas ha ett sådant samband med den kontrollerade verksamheten att kännedomen om hans identitet har betydelse för skattekontrollen. Den som bryter mot skyldigheten skall kunna dömas till böter.

I gällande rätt finns endast ett fåtal regler om skyldighet att identifiera sig. Sådana bestämmelser återfinns i 23 och 24 kap. rättegångsbalken. Det handlar om situationer då ett brott antingen pågår eller har begåtts. Till exempel kan en person som är närvarande när ett brott förövas vara tvungen att identifiera sig. Likaså är det en häktningsgrund att vägra att identifiera sig om man är misstänkt för brott. Härutöver finns enligt 14 § polislagen (1984:386) möjlighet för en polisman att omhänderta en person om polismannen har anledning att förmoda att personen är efterspanad eller efterlyst. En efterlysning behöver inte avse ett brott utan kan vara utfärdad med stöd av t.ex. lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Utskottet anser för sin del att beredningen av Skatteflyktskommitténs betänkande inte bör föregripas. Utskottet avstyrker alltså bifall till motion Sk19 i denna del.

Åtgärder mot ekobrott

I två motioner, Sk17 och Sk 21, framförs synpunkter på hur samhällets bekämpning av den ekonomiska brottsligheten bör organiseras m.m. I den del som är aktuell i detta ärende anser motionärerna att skattebrotten bör handläggas av Ekobrottsmyndigheten. Den frågan har utskottet behandlat i inledningen till detta yttrande, och utskottet har därvid tagit avstånd från den lösningen.

I övrigt hänvisar utskottet här till sitt budgetbetänkande (1997/98:JuU1) där utskottet under anslaget till Ekobrottsmyndigheten kommer att ta upp sådana frågor som aktualiseras i motionerna. Utskottet, som konstaterar att dessa frågor i första hand hör till utskottets beredningsområde, finner inte anledning att också i detta sammanhang gå närmare in på dem. Utskottet avstyrker bifall till motionerna Sk17 och Sk21 i aktuella delar.

Stockholm den 13 och 18 november 1997

På justitieutskottets vägnar

Gun Hellsvik

I beslutet har deltagit: Gun Hellsvik (m), Lars-Erik Lövdén (s), Birthe Sörestedt² (s), Göran Magnusson (s), Sigrid Bolkéus (s), Märta Johansson (s), Ingbritt Irhammar² (c), Margareta Sandgren (s), Anders G Högmark² (m), Siw Persson (fp), Ann-Marie Fagerström (s), Alice Åström (v), Maud Ekendahl (m), Kia Andreasson (mp), Rolf Åbjörnsson (kd), Helena Frisk (s), Jeppe Johnsson (m) och Åke Sundqvist¹ (m).

¹ Endast den 13 november

² Endast den 18 november

Avvikande meningar

Särskilda skattebrottsenheter

Gun Hellsvik (m), Siw Persson (fp), Maud Ekendahl (m), Kia Andreasson (mp), Rolf Åbjörnsson (kd), Jeppe Johnsson (m) och Åke Sundqvist (m), anser:

Vi vill först slå fast att vi anser att skattebrott måste bekämpas med kraft. Skattebrott liksom annan ekonomisk brottslighet rubbar konkurrensförhållandena och stör förutsättningarna för verksamheten i samhället.

Regeringen har som utgångspunkt för sitt förslag att införandet av särskilda skattebrottsenheter skulle medföra ett effektivare beivrande av skattebrott. Redan denna utgångspunkt bör enligt vår mening ifrågasättas, inte minst eftersom förslaget innebär en ytterligare uppsplittring av organisationen mot ekobrott. Oavsett hur det förhåller sig härmed anser vi att effektivitetsskäl inte kan få utgöra grund för införandet av ett system där man frångår grundläggande principer i fråga om rättssäkerheten.

Det finns alltså enligt vår mening ingen anledning att frånga den sedan länge gällande ordningen där den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten hålls åtskild från den statliga förvaltningen i övrigt. Den nuvarande ordningen säkerställer nämligen att den brottsutredande verksamheten bedrivs på ett objektivt sätt och med utgångspunkt i statsmakternas kriminalpolitiska ställningstaganden.

Vi delar Justitieombudsmannens uppfattning att det är av grundläggande betydelse för allmänhetens förtroende för rättsväsendet att det klart framgår att de brottsutredande organen inte går den ena eller den andra förvaltningsgrenens ärenden och att den brottsutredande verksamheten är inrättad på ett sådant sätt att den enskilda får möjlighet att bedöma om uppgifter som han lämnar till en myndighet skall användas i en brottsutredning eller i något annat syfte.

Vi ifrågasätter också om det är möjligt för skattemyndighetens olika verksamhetsgrenar att hålla de skatteutredande och skattebrottsutredande verksamheterna åtskilda på ett sådant sätt att t.ex. den enskildes rättigheter under förundersökning inte sätts i fara.

Vi anser alltså att motionerna Sk17, Sk20 och Sk21 i här behandlade delar bör bifallas. Regeringens förslag om skattebrottsutredningen bör alltså avslås. Riksdagen bör vidare som sin mening ge regeringen till känna att den förväntar sig ett nytt förslag från regeringen som bygger på tanken att de brottsutredande organen får tillgång till den expertis som behövs för att

kunna lösa uppgiften att utreda skattebrott samtidigt som behovet av materiella förändringar av skattelagstiftningen ses över i förenklande och brottsförebyggande syfte.

1997/98:SkU10
Bilaga

Legitimationskontroll

Alice Åström (v) anser:

Enligt min mening är det nödvändigt att utvidga skyldigheten att identifiera sig i samband med skattekontroll. Detta skulle i väsentligt grad underlätta skattemyndighetens kontrollarbete. Skyldigheten att legitimera sig kan inte anses integritetskränkande om den får en sådan utformning som Skatteflyktskommittén föreslår. Det finns enligt min mening ingen anledning att skjuta upp avgörandet av denna fråga. Regeringen bör alltså få i uppdrag att så snart som möjligt återkomma till riksdagen med ett förslag. Riksdagen bör med anledning av motion Sk19 i berörd del som sin mening ge regeringen till känna vad som här anförts.

Särskilda yttranden

Särskilda skattebrottsenheter

Gun Hellsvik (m), Maud Ekendahl (m), Rolf Åbjörnsson (kd), Jeppe Johnsson (m) och Åke Sundqvist (m), anför:

Vi konstaterar att vi i våra respektive budgetförslag har utrymme för en förstärkning av den brottsutredande verksamheten som gör det möjligt att hos polisen och i åklagarväsendet anställa specialister på skatterätt, revision och bokföring.

Åtgärder mot ekobrott

Kia Andreasson (mp) och Rolf Åbjörnsson (kd) anför:

Vi har även i detta ärende framfört vår uppfattning om hur bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten i övrigt bör organiseras. Denna fråga behandlas i justitieutskottets budgetbetänkande, och vi återkommer i det sammanhanget.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	17
Motioner väckta med anledning av propositionen	17
Motioner väckta under allmänna motionstiden 1997	18
Yttrande från annat utskott.....	18
Utskottet	18
Skattebrottsenheter.....	18
Vitesförelägganden	21
Legitimationskontroller.....	21
Skattetillägg vid periodiseringsfel.....	22
Revisionsregler	24
Hemställan	24
Reservationer	26
1. Inrättandet av skattebrottsenheter (mom. 1 och mom. 7 i mot- svarande del – m, mp, kd).....	26
2. Vitesförelägganden (mom. 3 – v).....	27
3. Legitimationskontroller (mom. 4 – v).....	27
4. Skattetillägg vid periodiseringsfel (mom. 5 – m).....	28
5. Skattetillägg vid periodiseringsfel (mom. 5 – fp, kd).....	29
6. Skattetillägg vid periodiseringsfel (mom. 5 – v, mp).....	29
7. Revisionsregler (mom. 6 – m, fp, kd)	30
Särskilt yttrande.....	31
Finansieringen av skattebrottsenheterna (c).....	31
Justitieutskottets yttrande.....	32